

Dosarul nr.2ra-855/23
2-21176475-01-2ra-19062023

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud: M. Bușuleac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud: G. Vavrin, N. Bondarenco, I. Dănăilă)

DECIZIE

24 iulie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Lilia Roic-Botezatu

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim, Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Arabadji Feodor împotriva Centrului Național Anticorupție al Republicii Moldova, Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al Republicii cu privire la repararea prejudiciului material și a celui moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 19 ianuarie 2023 a Curții de Apel Cahul, prin care a fost respins apelul declarat de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova, s-a admis apelul declarat de Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Maxim Todorov, s-a casat parțial hotărârea din 03 iunie 2022 a Judecătoriei Cahul, sediul Central în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea cheltuielilor de transport și a prejudiciului moral și emisă în această parte o hotărâre nouă,

c o n s t a t ă:

La 30 noiembrie 2021, Arabadji Feodor a depus cerere de chemare în judecată împotriva Centrului Național Anticorupție, Direcției Generale Teritoriale Sud a CNA cu privire la repararea prejudiciului material și a celui moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională și încasarea cheltuielilor de judecată.

În susținerea acțiunii reclamantul a indicat că la 05 februarie 2021 agentul constator din cadrul Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național

Anticorupție a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție nr.08, prin care a fost tras la răspundere contravențională în temeiul art.312 din Codul contravențional, și anume pentru *folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.*

Prin hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central s-a încetat procesul contravențional pornit în privința lui pe motiv că nu există faptul contravenției.

Prin decizia din 26 octombrie 2021 a Curții de Apel Cahul s-a respins recursul declarat de agentul constator Ciobanu Iurie, ofițer superior de investigații din cadrul Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și menținută hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 19 mai 2021.

Reclamantul a notat că Curtea de Apel Cahul a motivat decizia din 26 octombrie 2021 prin faptul că din probele administrate nu rezultă faptul că Arabadji Feodor ar fi abuzat în mod intenționat de situația de serviciu în scopul permiterii traversării frontierei de stat, contrar prevederilor legale, persoanelor care conform fișelor epidemiologice nu au respectat regimul de autoizolare de 14 zile sau din alte motive, sau nu a sesizat organele competente despre comiterea unei contravenții.

De fapt, agentul constator la examinarea cauzei nu a stabilit vinovăția ca element al laturii subiective a contravenției, întrucât nu au fost prezentate probe în acest sens, dar nici motivul și scopul pe care el ar fi trebuit să le urmărească în cazul intenției sale de a comite pretinsa faptă contravențională.

Instanța de judecată a constatat că învinuirea înaintată lui este formală, fără a descrie concret acțiunile ce ar intra în latura obiectivă a contravenției imputate, raportate descrierea concretă a actului normativ încălcat, fiind făcută doar o enumerare a acestor acte normative, respectiv se determină caracterul abstract și general al învinuirii înaintate.

Reclamantul a remarcat că la examinarea cauzei contravenționale (în cadrul căruia s-a contestat procesul-verbal cu privire la contravenție nr.08 din 05 februarie 2021, întocmit de ofițerul superior de investigații PCE al Direcției Investigații Speciale a Direcției Generale Teritoriale „Sud” a Centrului Național Anticorupție, maior Iurie Ciobanu) a suportat cheltuieli de asistență juridică în mărime de 4000 de lei achitate avocatului Todorov Maxim, care i-a reprezentat interesele în prima instanță – Judecătoria Cahul și 2000 de lei în instanța de recurs – Curtea de Apel Cahul.

Având în vedere că a fost nevoit să încheie un contract de asistență juridică cu un avocat pentru a-și demonstra nevinovăția pentru pretinsele fapte ce i se imputau, reclamantul consideră necesar încasarea din contul pârâtului în beneficiul său în total a sumei de 6000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

La fel, Arabadji Feodor a menționat că pe durata examinării cauzei contravenționale în instanța de fond și instanța de recurs, a fost nevoit să se deplaseze pentru a participa la ședințele de judecată, suportând în acest sens cheltuieli suplimentare de transport. Potrivit bonurilor fiscale anexate la acțiune, dânsul a suportat cheltuieli de transport în sumă totală de 1652 de lei.

În viziunea reclamantului Centrul Național Anticorupție pentru tragerea sa ilegală la răspundere contravențională în baza art.312 din Codul contravențional urmează să-i achite în total suma de 7652 de lei cu titlu de prejudiciu material.

De asemenea, Arabadji Feodor consideră că este îndreptățit de a solicitat repararea de către Centrul Național Anticorupție a prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite de tragere la răspundere contravențională, manifestate prin suferințe morale, disconfort psiho-emoțional, stare de stres, nervozitate, cuantumul căruia îl apreciază în mărime de 20000 de lei, sumă care în viziunea sa este echitabilă, rezonabilă și proporțională ca mărime.

În contextul enunțat, Arabadji Feodor a solicitat admiterea acțiunii în sensul formulat și încasarea din contul Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și a Centrului Național Anticorupție în beneficiul său a sumei de 7652 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzate pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 31 ianuarie 2022, Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim a depus cerere, prin care și-a concretizat acțiunea, îndreptată împotriva Centrului Național Anticorupție, Direcției Generale Teritoriale SUD a CNA și Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al RM, solicitând numai prin prisma Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 *privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești*, încasarea în mod solidar din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției și din contul Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și Centrului Național Anticorupție în beneficiul său a sumei de 7652 de lei cu titlul de prejudiciu material și a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzate pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională în baza art.312 din Codul contravențional, invocând că potrivit art.3 alin.(1) lit.d) din Legea nr.1545/1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată (f.d.42, vol.I).

La 05 februarie 2021, în privința sa de către agentul constator din cadrul Direcției Generale Teritoriale Sud a CNA a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr.08 în baza art.312 din Codul contravențional.

Potrivit art.401 alin.(1¹) din Codul contravențional, contravențiile prevăzute la art.264, 312, 313, 315 și 315¹ se constată de Centrul Național Anticorupție.

Deși procesul-verbal cu privire la contravenție a fost întocmit de către DGT Sud a CNA în baza art.312 din Codul contravențional, totuși CNA are competența doar de a constatat comiterea faptei ilicite, pe când instanța judecătorească urmează să se pronunțate în privința temeiniciei preținsei faptei ilicite și aplicării după caz a sancțiunii corespunzătoare.

În această ordine de idei, reieșind din dispozițiile art.5 alin.(1) din Legea nr.1545/1998 care statuează că, cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției, Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim deduce că Ministerul Justiției urmează să fie introdus în proces în calitate de copârât, or, aplicarea sancțiunii în

cazul comiterii contravenției prevăzute la art.312 din Codul contravențional ține anume de competența instanței de judecată.

Prin hotărârea din 03 iunie 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central a fost parțial admisă acțiunea depusă de Arabadji Feodor. S-a încasat din contul Centrului Național Anticorupție în beneficiul lui Arabadji Feodor suma de 8000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea fost respinsă ca neîntemeiată.

La 09 iunie 2022, Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 19 august 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii sale (f.d.69, 106, vol. I).

La 20 iunie 2022, Centrul Național Anticorupție a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 02 septembrie 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingerea integrală a acțiunii (f.d.70,111, vol.I).

Prin decizia din 19 ianuarie 2023 a Curții de Apel Cahul a fost respins apelul declarat de Centrul Național Anticorupție. S-a admis apelul declarat de Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Maxim Todorov. S-a casat parțial hotărârea din 03 iunie 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central în partea pretențiilor respinse privind încasarea cheltuielilor de transport și a prejudiciului moral, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi, prin care s-a încasat din contul Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției în beneficiul lui Arabadji Feodor suma de 1652 de lei cu titlu de cheltuieli de transport și 3000 de lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, hotărârea din 03 iunie 2022 a Judecătorei Cahul, sediul Central, a fost menținută. S-a încasat din contul Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției în beneficiul lui Feodor Arabadji suma de 2000 de lei cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul examinării prezentei cauze în instanța de apel.

La 19 mai 2023, prin intermediul oficiului poștal, Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim a declarat recurs împotriva instanței de apel, solicitând casarea deciziei din 19 ianuarie 2023 a Curții de Apel Cahul, în partea încasării sumei prejudiciului moral și modificarea în această parte a deciziei instanței de apel, cu admiterea integrală a pretenției privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 20000 de lei, deoarece această sumă este capabilă să-i ofere o satisfacție echitabilă pentru suferințele suportate pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională și încasarea cheltuielilor de judecată.

În susținerea recursului Arabadji Feodor a invocat că instanța de apel a apreciat superficial circumstanțele cauzei și eronat a interpretat normele de drept material la stabilirea cuantumului prejudiciului moral.

Recurentul consideră că instanța de apel nu a motivat soluția în partea încasării prejudiciului moral, or, suma de 3000 de lei ca mărime este disproporțională în raport cu circumstanțele speței, fără a ține cont de caracterul și gravitatea suferințelor psihice și fizice, importanța valorilor morale lezate, i-a fost afectată situația familială, profesională și socială, suportate de către el pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională.

La 15 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice, Centrul Național Anticorupție a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea integrală a

deciziei din 19 ianuarie 2023 a Curții de Apel Cahul și a hotărârii din 03 iunie 2022 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depusă de Arabadji Feodor.

În susținerea recursului Centrul Național Anticorupție a reținut că decizia instanței de apel se întemeiază pe aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material.

Recurentul a reținut că instanța de apel a ignorat faptul că agentul constator din cadrul Centrului Național Anticorupție nu face parte din organele de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești după cum statuează art.1 din Legea nr.1545/1998.

Din sensul art.2 alin.(1) din Legea nr.1545/1998 rezultă că întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție constituie o modalitate legală de desfășurare a procesului contravențional. Pornirea procesului contravențional, întocmirea procesului-verbal de constatare a contravenției, recunoașterea făptuitorului în calitate de persoană în privința căruia a fost pornită procedura contravențională, sunt doar niște măsuri procesuale care nu încalcă drepturile persoanei și nu-i cauzează a vreunui prejudiciu.

Agentul constator la momentul depistării comiterii unei fapte care poate fi calificată drept contravenție, este obligat să întreprindă toate măsurile necesare prevăzute de Codul contravențional.

Consideră că acțiunile agentului constator nu pot fi calificate drept acțiuni ilegale, deoarece îndeplinirea atribuțiilor de serviciu este o îndatorire directă din care motiv acțiunea lui Arabadji Feodor este neîntemeiată, or, acesta nu a fost tras la răspundere contravențională, nefiindu-i aplicată vreo sancțiune contravențională de către Centrul Național Anticorupție, doar decizia de constatare a fost remisă instanței de judecată competente spre examinare. Pe lângă acestea, Arabadji Feodor nu a avut nicio calitate procesuală în cadrul procesului contravențional.

Cu trimitere la art.383 alin.(1) și art.384 alin.(2) lit. u) și alin.(3¹) din Codul contravențional, Centrul Național Anticorupție a invocat că Arabadji Feodor nu se află în niciuna din cazurile expuse în aceste norme de drept.

Cu referire la prevederile art.3 alin.(1) și (2), art.6 și art.10 din Legea nr.1545/1998, Centrul Național Anticorupție consideră că în speță nu sunt aplicabile prevederile legii nominalizate, or, nu a fost aplicată sancțiune contravențională față de Arabadji Feodor, cauza fiind soluționată de instanța de judecată.

Pe lângă acestea, atât instanța de apel, cât și prima instanță nu au indicat în ce mod urmează să fie executată hotărârea, în mod solidar sau individual, și care ar fi suma pentru fiecare autoritate indicată, întrucât în ceea ce vizează subiectul încasării prejudiciului în sensul Legii nr.1545/1998, Ministerul Justiției este reprezentatul statului în astfel de litigii.

În viziunea recurentului suma dispusă spre încasarea nu poate fi încasată din contul CNA, or, prin prisma Legii nr.1545/1998 repararea prejudiciului specificat în art.7 lit.a), c)-g) și în Capitolul III se efectuează din contul bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției.

La 22 iunie 2023, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu

emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Arabadji Feodor sau după caz menținerea hotărârii primei instanțe.

În susținerea recursului Ministerul Justiției a indicat că instanța de apel a aplicat și a interpretat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele administrate.

Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că în sensul Legii nr.1545/1998 autoritatea care reprezintă statul în instanța de judecată pe astfel de categorii de litigii este Ministerul Justiției, iar în situația admiterii acțiunii, prejudiciul se încasează din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției, dar nicidecum din contul direct al Ministerului Justiției.

Recurentul consideră eronată soluția instanței de apel de încasare în mod solidar din contul Centrului Național Anticorupție și al Ministerului Justiției în beneficiul lui Arabadji Feodor sumei de 1652 de lei cu titlu de cheltuieli de transport și 3000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și 2000 de lei cheltuielile de asistență juridică.

Mai mult ca atât, instanța de apel în partea motivată a deciziei contestate a indicat că suma prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică urmează să fie încasate doar din contul Centrului Național Anticorupție, pe când în dispozitivul deciziei a indicat că aceste sume urmează a fi încasate în beneficiul lui Arabadji Feodor în mod solidar din contul Centrului Național Anticorupție și al Ministerului Justiției, constituind o interpretare greșită a legii materiale.

Afară de aceasta, instanța de apel în decizia contestată a admis unele omisiuni și anume, a casat parțial hotărârea primei instanțe și a emis o hotărâre nouă în această latură, fără a indica în ce parte se menține hotărârea primei instanțe.

Ministerul Justiție consideră că Arabadji Feodor nu este îndreptățit în sensul Legii nr.1545/1998 să solicite despăgubiri pecuniare, în condițiile în care acțiunea acestuia nu se regăsește în niciuna din situațiile prevăzute la art.3 și 6 din legea respectivă.

Cu trimitere la art.384 alin.(2) lit.u) din Codul contravențional care statuează că, persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional are dreptul să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională. Iar, potrivit alin.(3¹) al art.384 din Codul contravențional, dreptul prevăzut la alin.(2) lit.u) se oferă *doar în cazul în care prin hotărâre judecătorească definitivă s-a constatat caracterul ilicit al acțiunilor sau al inacțiunilor autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională*, Ministerul Justiției consideră că dreptul persoanelor de a pretinde recuperarea prejudiciului cauzat survine numai în cazul și în perioada procesului contravențional, pe când procesul contravențional a fost finalizat cu emiterea hotărârii de încetare a procesului contravențional în privința lui Arabadji Feodor.

În viziunea Ministerului Justiției, Arabadji Feodor în cadrul examinării cauzei contravenționale nu era lipsit de dreptul de a solicita repararea prejudiciului pretins cauzat.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au ținut cont că Legea nr.1545/1998 garantează repararea prejudiciului material și moral în cazurile în care persoana a fost ilegal arestată contravențional, reținută contravențional sau i s-a aplicat ilegal amenda contravențională de către instanța de judecată, pe când în cadrul ședinței de judecată s-a

stabilit că amenda contravențională a fost aplicat de agentul constator, dar nu de către instanța de judecată, fapt ce denotă interpretarea eronată a normelor legale.

De asemenea, nu a fost probată suportarea cheltuielilor de transport de către Arabadji Feodor în cadrul examinării cauzei contravenționale.

La 21 iulie 2023, prin intermediul poștei electronice, Centrul Național Anticorupție a depus supliment la cererea de recurs, invocând argumente similare ca și în recursul declarat inițial.

În conformitate cu art.434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Cahul a pronunțat decizia la 19 ianuarie 2023, în ședință publică.

Din actele cauzei rezultă că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la 11 mai 2023, însă nu se atestă date când a fost recepționată de către aceștia (f.d.177, vol.I).

Totodată, din informația publicată pe Portalul Instanțelor Naționale de Judecată: www.cach.instante.justice.md rezultă că decizia motivată a Curții de Apel Cahul din 19 ianuarie 2023, a fost publicată la 10 mai 2023.

Astfel, recursul lui Arabadji Feodor declarat la 19 mai 2023, recursul Centrului Național Anticorupție declarat la 15 iunie 2023 și recursul Ministerului Justiției declarat la 22 iunie 2023, au fost depuse în interiorul termenului legal prevăzut la art.434 CPC.

La 19 iunie 2023, 24 iulie 2023 și ulterior la 03 noiembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Arabadji Feodor, avocatului acestuia Todorov Maxim, Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției copiile recursurilor declarate de către aceștia, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii a referințelor (f.d.196-197, 207, 215, vol.I).

La 21 iulie 2023, Centrul Național Anticorupție a depus referință, solicitând respingerea recursului declarat de Arabadji Feodor și admiterea recursului său în sensul formulat, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Arabadji Feodor (f.d.217, vol.I).

Alte referințe nu au fost depuse.

Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Prin urmare, recursurile declarate de Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim, Centrul Național Anticorupție și Ministerul Justiției au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01.09.2023), și anume la 19 mai 2023, 15 iunie 2023 și la 22 iunie 2023, respectiv acestea vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

Totodată, având în vedere că legea procesual-civilă impune obligații noi, prin care se anulează sau care reduc drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursurilor în vigoare la data depunerii acestora (19 mai, 2023, 15 iunie 2023 și 22 iunie 2023), deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele constituind un tot întreg organic.

În conformitate cu art.431 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Examinând actele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursurile declarate de Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim, Centrul Național Anticorupție și Ministerul Justiției, sunt admisibile și urmează a fi examinate în continuare în același complet de judecată din 3 judecători al Curții Supreme de Justiție.

Potrivit art.444 din Codul de procedură civilă, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces.

În conformitate cu art.432 alin.(2) lit.b) și c) și alin.(4) din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare la data depunerii recursurilor), se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea. Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că *aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară*.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererile de recurs, în coroborare cu normele de drept aplicabil speței, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile urmează a fi admise, casată integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

În conformitate cu art.445 alin.(1) lit.c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de

apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din actele cauzei rezultă că la 30 noiembrie 2021 Arabadji Feodor s-a adresat în judecată cu prezenta acțiune împotriva Centrului Național Anticorupție, Direcției Generale Teritoriale Sud a CNA, solicitând inițial prin prisma art.383 *alin.(2)* din Codul contravențional, Legii nr.1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și art.2036 și 2037 din Codul civil încasarea din contul Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și a Centrului Național Anticorupție în beneficiul său a sumei de 7652 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzate pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională în baza art.312 din Codul contravențional, precum și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.4-7).

Ulterior, prin cererea din 31 ianuarie 2022, Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim a concretizat obiectul acțiunii îndreptată împotriva Centrului Național Anticorupție, Direcției Generale Teritoriale Sud a CNA și Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor, solicitând doar prin prisma Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, încasarea, în mod solidar, din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției, din contul Direcției Generale Teritoriale Sud a CNA și Centrului Național Anticorupție în beneficiul său a sumei de 7652 de lei cu titlul de prejudiciu material și a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională în baza art.312 din Codul contravențional (f.d.42).

Fiind investită cu judecarea cauzei în prima instanță, Judecătoria Cahul, sediul Central prin hotărârea din 03 iunie 2022 a admis parțial acțiunea depusă de Arabadji Feodor și a dispus încasarea din contul Centrului Național Anticorupție în beneficiul lui Arabadji Feodor sumei de 8000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea fost respinsă ca neîntemeiată.

Prima instanță a motivat soluția de admitere parțială a acțiunii depuse de Arabadji Feodor prin faptul că reclamantul prin prisma Legii nr.1545/1998 este îndreptățit de a pretinde recuperarea prejudiciului cauzat în rezultatul acțiunilor ilicite ale agentului constator din cadrul Centrului Național Anticorupție, or, în privința reclamantului prin hotărârea 19 mai 2021 a Judecătoria Cahul, sediul Central, menținută prin decizia irevocabilă a Curții de Apel Cahul din 26 octombrie 2021 a fost încetat procesul contravențional pornit în privința lui Arabadji Feodor învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art.312 Cod contravențional, pe motiv că nu există faptul contravenției, adică a fost reabilitat.

Prima instanță a stabilit că caracterul contravențional al faptei imputate reclamantului nu poate servi drept temei de respingere a pretenției cu privire la încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de stat, inclusiv, prin lezarea dreptului la prezumția de nevinovăție.

Pentru justificarea cheltuielilor de judecată în legătură cu acordarea asistenței juridice în cadrul procesului contravențional în instanța de fond și recurs, avocatul

Todorov Maxim a prezentat ordinul de plată seria QL nr.141405 din 25 octombrie 2021, prin care se confirmă că reclamantul Arabadji Feodor pentru asistența juridică acordată pe cauza contravențională, a achitat suma de 6000 de lei.

Totodată, prima instanță a reținut că în baza mandatului avocațial seria MA nr.1726069 din 23 noiembrie 2021, Arabadji Feodor a fost asistat în prezentul proces civil de avocatul Todorov Maxim, iar potrivit ordinului de plată seria QL nr.141406 din 30 noiembrie 2021, reclamantul a achitat suma de 2500 de lei pentru serviciile de asistență juridică.

Reieșind de complexitatea cauzei, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, prima instanță a apreciat suma cheltuielilor de asistență juridică de 2500 de lei, solicitată de reclamant, ca fiind exagerată ca mărime, concluzionând de a încasa din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantului Arabadji Feodor sumei de 2000 de lei cu titlu de cheltuielilor de asistență juridică, care în viziunea instanței de fond este reală, necesară și rezonabilă ca mărime.

În același timp, prima instanță a considerat ca fiind neîntemeiată pretenția înaintată de Arabadji Feodor cu privire la încasarea din cotul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, și din contul Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și Centrului Național Anticorupție, în beneficiul lui Arabadji Feodor a cheltuielilor de transport în sumă de 1652 de lei, deoarece respectivele cheltuieli nu au fost probate prin dovezi concludente.

De asemenea, prima instanță a considerat neîntemeiată pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral, or, reclamantul nu a probat suportarea de către dânsul a suferințelor fizice și psihice sau că a fost afectat pe plan social, profesional sau familial, precum și care i-ar fi afectat viața normală la acel moment.

Instanța de judecată a considerat că încetarea procesului contravențional pornit în privința lui Arabadji Feodor în baza art.312 din Codul contravențional, în sine, reprezintă o satisfacție echitabilă, cu caracter moral acordată de către stat, cu toate acestea, însă, situația menționată nu eliberează reclamantul de la obligația probării mărimii pagubei morale cauzate.

Instanța de judecată a dedus că argumentele reclamantului Arabadji Feodor privind repararea prejudiciului moral poartă un caracter declarativ, or, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că quantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor, pe când reclamantul nu a prezentat probe justificative în acest sens.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim și Centrul Național Anticorupție au declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe.

Curtea de Apel Cahul, fiind învestită cu judecarea cauzei în ordine de apel, prin decizia din 19 ianuarie 2023 a respins apelul declarat de Centrul Național Anticorupție. A admis apelul declarat de Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Maxim Todorov. A casat parțial hotărârea din 03 iunie 2022 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, în partea pretențiilor respinse privind încasarea cheltuielilor de transport și a prejudiciului moral, și

a emis în această parte o hotărâre nouă, prin care a dispus încasarea din contul Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției în beneficiul lui Arabadji Feodor a sumei de 1652 de lei cu titlu de cheltuieli de transport și 3000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, în rest, hotărârea din 03 iunie 2022 a Judecătoreiei Cahul, sediul Central, a menținut-o fără modificări. A încasat din contul Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției în beneficiul lui Feodor Arabadji suma de 2000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul examinării prezentei cauze în instanța de apel.

Instanța de apel a motivat decizia prin faptul că instanța de fond corect a determinat că în prezenta speță sunt aplicabile prevederile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998.

Instanța de apel a considerat neîntemeiat argumentul reprezentantului Centrului Național Anticorupție precum că în speță agentul constator din cadrul Centrului Național Anticorupție nu este subiect al raporturilor juridice, întrucât nu intră în categoria organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor judecătorești. Or, prevederile Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 se aplică în cazul săvârșirii acțiunilor ilicite de organele de urmărire penală, ale procuraturii și instanțele judecătorești, inclusiv, și în procese contravenționale.

Instanța de apel a dedus că învinuirea adusă lui Arabadji Feodor de săvârșire a contravenției prevăzute de art.312 Cod contravențional urmează să fie tratată ca o acuzație penală. Or, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului raportate la prevederile art.1 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, se atestă cu certitudine că în prezentul litigiu Centrul Național Anticorupție este subiect al raporturilor juridice reglementate de Legea respectivă, având în vedere că potrivit art.401 alin.(1¹) din Codul contravențional „contravențiile prevăzute la art.312, 313, 313¹, 313³, 313⁷,315 și 315¹, se constată de Centrul Național Anticorupție”.

Totodată, instanța de apel a considerat că prima instanță just a constatat că Arabadji Feodor este în drept să pretindă prin prisma art.7 lit.e) în coroborare cu art.3 alin.(1) lit.a) din Legea nr.1545/1998, compensarea cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu examinarea cauzei contravenționale de învinuire a lui Arabadji Feodor de comitere a contravenției prevăzute de art.312 din Codul contravențional. Or, procesul contravențional a fost încetat pe temei de reabilitare, adică lipsa faptului contravenției.

La acest aspect, instanța de apel a considerat că prima instanță just a constatat că Arabadji Feodor a fost nelegitim tras la răspundere contravențională, iar ulterior prin hotărârea judecătorească irevocabilă s-a încetat procesul contravențional pe temei de reabilitare. Faptul că agentul constator din cadrul Centrului Național Anticorupție nu a aplicat în privința lui Arabadji Feodor sancțiunea contravențională, nicidecum nu denotă caracterul licit al acțiunilor acestuia. Or, deși agentul constator nu a aplicat sancțiunea contravențională, totuși acesta a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție, formulând lui Arabadji Feodor o acuzație care a produs efecte juridice și a avut repercusiuni asupra acestuia.

Din considerentele menționate instanța de apel a concluzionat că prima instanță corect a constatat existența dreptului lui Arabadji Feodor la recuperarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în legătură cu examinarea cauzei contravenționale.

La fel, instanța de apel a considerat că prima instanță corect a încasat din contul Centrului Național Anticorupție în beneficiul lui Arabadji Feodor suma de 8000 de lei cu

titlu de cheltuielile de asistență juridică, care ca mărime este necesară și rezonabilă, or, potrivit bonului de plată anexat la materialele dosarului, Arabadji Feodor la examinarea cauzei contravenționale, în instanța de fond și în instanța de recurs, a achitat pentru serviciile avocatului Todorov Maxim suma de 6000 de lei, iar în cadrul prezentei cauze civile suma de 2500 de lei cu titlu de asistență juridică (f.d.31).

Din perspectiva enunțată, instanța de apel a considerat că apelul declarat de Centrul Național Anticorupție urmează să fie respins.

Referitor la apelul declarat de Arabadji Feodor instanța de apel l-a considerat întemeiat, motivând că prima instanță neîntemeiat a respins cerința acestuia cu privire la încasarea cheltuielilor de transport, or, la cererea de chemare în judecată au fost anexate bonuri fiscale din care rezultă că Arabadji Feodor a suportat cheltuieli de transport în sumă de 1652 de lei (f.d.26). Respectiv cheltuieli au fost achitate de reclamant în legătură cu deplasarea la ședințele de judecată în procesul contravențional, iar probe care ar demonstra contrariul, nu au fost prezentate. Mai mult ca atât, în cadrul ședinței instanței de apel Arabadji Feodor a prezentat în original toate bonurile de plată, care certifică cheltuielile pentru combustibil în legătură cu deplasarea în ședințe de judecată pe cauza contravențională (f.d.145-152).

În contextul enunțat, instanța de apel a considerat întemeiată cerința lui Arabadji Feodor cu privire la încasarea cheltuielilor de transport.

De asemenea, instanța de apel a dedus că prima instanță neîntemeiat a respins integral pretenția lui Arabadji Feodor cu privire la încasarea prejudiciului moral.

La acest capitol, instanța de apel cu trimitere la art.2036 și 2037 din Codul civil și art.3 din Legea nr.1545/1998 a rezumat că Arabadji Feodor a avut de suferit moral în urma acțiunilor ilicite ale agentului constator din cadrul Centrului Național Anticorupție și această pretenție instanța de apel a considerat-o parțial întemeiată, cu încasarea din contul Centrului Național Anticorupție în beneficiul lui Arabadji Feodor a sumei de 3000 de lei cu titlu de prejudiciul moral, care în viziunea instanței de apel este echitabilă și rezonabilă ca mărime și reprezintă o justă despăgubire pentru reclamant, care corespunde criteriilor de acordare a prejudiciului moral stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Totodată, instanța de apel a considerat necesar de a încasa din contul Centrului Național Anticorupție în beneficiul lui Arabadji Feodor cheltuielile de asistență juridică în mărime de 2500 de lei suportate în cauza civilă respectivă în instanța de apel, confirmate prin bonul de plată anexat la materialele dosarului (f.d. 108).

Efectuând controlul judiciar al deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recursuri în coroborare cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția și concluziile instanței de apel sunt pripite, nefiind elucidate cu suficientă claritate toate circumstanțele importante ale cauzei, cu aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material și procedural, din motivele ce succed.

Conform art.130 alin.(1) și (3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Fiecare probă se apreciază de

instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Potrivit 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art.240 alin.(3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art.373 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Completul de judecată constată că soluția instanței de apel rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine elucidarea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, iar concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Din materialele dosarului rezultă că la 05 februarie 2021 de către agentul constator, ofițer superior de investigații PCE al Direcției Investigații Speciale a Direcției Generale Teritoriale „SUD” a Centrului Național Anticorupție, maior Iurie Ciobanu a fost întocmit procesul-verbal nr.08 cu privire la contravenție în privința lui Arabadji Feodor, angajat al DR Sud a IGPF, subofițer superior al unității de control al frontierei a sectorului de Poliție de Frontieră „Giurgiulești-2”, prin care ultimul a fost pus sub învinuire pentru faptul că fiind angajat prin ordinul nr.117/ps din 07.02.2020 în funcția de subofițer al Unității de control al frontierei a Sectorului de frontieră „Giurgiulești-2” al Direcției regionale Sud a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, fiind în virtutea art.123 din Codul penal, persoană cu funcție de răspundere (reprezentant al organului de constatare), în perioada lunilor iunie 2020 - august 2020, aflându-se în exercițiul funcției în postul SPF „Giurgiulești-2” amplasat în sat. Giurgiulești r-nul Cahul, în mod intenționat, contrar prevederilor actelor normative departamentale și naționale, abuzând de situația de serviciu, în scopul permiterii traversării frontierei de stat, contrar prevederilor legale, la verificarea și perfectarea actelor unităților de transport mărfuri și pasageri, a admis la ieșirea și intrarea din/în țară prin PTF Giurgiulești - Galați, persoane care conform fișelor epidemiologice și a cerințelor ANSP, hotărârilor Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică și a Dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale, nu au respectat regimul de autoizolare de 14 zile, inclusiv conducători auto, care efectuează transportarea neautorizată a persoanelor și mărfurilor cu mijloace de transport, care nu corespund cerințelor Codului transporturilor rutiere și nu sunt înregistrate în Registrul Operatorilor de Transport Rutier, iar nerespectarea măsurilor de sănătate publică constituie pericol pentru sănătate publică (f.d.10-12).

În descrierea faptei, agentul constatatator a reținut că Arabadji Feodor, contrar obligațiilor de serviciu, în scopul permiterii traversării frontierei de stat a persoanelor și mijloacelor de transport, contrar prevederilor legale, ultimul nu a raportat și nu a constatat în privința persoanelor menționate, contravențiile pentru încălcarea art.76¹ din Codul contravențional, nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire și/sau combatere a bolilor epidemice și nu a raportat, nu a sesizat organele și instituțiile competente, despre încălcarea de către acestea a prevederilor art.197 Cod contravențional, încălcarea normelor de efectuare a transportului rutier de persoane și mărfuri, care sistematic traversează frontiera de stat transportând pasageri și mărfuri. Astfel, fiind în exercițiul funcției Arabadji Feodor a permis traversarea frontierei de stat a mijloacelor de transport și conducătorilor acestora.

În susținerea învinuirii agentul constatatator a mai indicat că conform informației prezentate de Direcția regională Sud a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră nr.35/22-4589 din 16.10.2020, în privința conducătorilor unităților de transport menționate supra, în perioada menționată, nu au fost raportate, înregistrate și constatate cazuri de nerespectare a hotărârilor Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică și a Dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și nu au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție conform art.76¹ din Codul contravențional - „Nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire și/sau combatere a bolilor epidemice”, acțiuni care în conformitate cu prevederile art.3 din Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.55 din 17 martie 2020 sunt obligatorii, iar nerespectarea măsurilor de sănătate publică expuse în hotărârile Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică și a Dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale constituie pericol pentru sănătatea publică și servește temei pentru tragerea la răspundere contravențională și/sau penală a persoanelor vinovate.

Totodată, la sesizările DGT Sud a CNA nr.1193 din 20.08.2020 adresată IP Cahul; nr.1195 din 20.08.2020 adresată IP Comrat; nr.1196 din 20.08.2020 adresată IP Ceadăr-Lunga în privința conducătorilor unităților de transport menționate supra au fost întocmite procese-verbale contravenționale în baza art.76¹ din Codul contravențional, fapt confirmat prin informațiile și procesele-verbale prezentate prin scrisorile ale IP Comrat nr.34/19/1-7287 din 09.09.2020; IP Ceadăr-Lunga nr.34/19/2-10073 din 16.09.2020; IP Cahul nr.34/26-14394 din 08.12.2020 și nr.34/26- 13/36/ din 10.11.2020.

De asemenea, din confirmările Agenției Naționale Transport Auto nr.07/3-1-5701 din 16.07.2020; nr.07/3-1-5700 din 16.07.2020; nr.02/1-1-11260 din 18.12.2020 rezultă că unitățile de transport auto nu sunt înregistrate în Registrul Operatorilor de Transport Rutier.

Drept urmare, agentul constatatator, ofițer superior de investigații PCE al Direcției Investigații Speciale a Direcției Generale Teritoriale „SUD” a Centrului Național Anticorupție, maior Iurie Ciobanu a încadrat fapta imputată lui Arabadji Feodor în baza art.312 din Codul contravențional (*abuzul de putere sau abuzul de serviciu*) - *folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, care prevede o sancțiune contravențională sub formă de amendă în mărime de la 30 la 90 u.c., cu privarea de*

dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o activitate pe un termen de 3 luni la un an.

În conformitate cu art.401 alin.(1¹)-(3) din Codul contravențional (în redacția Legii în vigoare la situația din 05 februarie 2021), contravențiile prevăzute la art.264, 312, 313, 315 și 315¹ se constată de Centrul Național Anticorupție. Sunt în drept să examineze cauze contravenționale și să aplice sancțiuni directorul, directorii adjuncți ai Centrului Național Anticorupție, șefii subdiviziunilor teritoriale ale acestuia și adjuncții lor. Procesele-verbale cu privire la contravențiile prevăzute la alin.(1¹) se remit spre examinare în fond instanței de judecată competente.

Având în vedere că sancțiunea contravenției prevăzute la art.312 din Codul contravențional prevede inclusiv privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an, procesul-verbal nr.08 din 05 februarie 2021 cu privire la contravenție și materialele procesului contravențional au fost remise spre examinare Judecătorei Cahul sediul Central în temeiul art.443, 395 alin.(1) lit.c) Cod contravențional, întrucât această contravenție poate fi examinată doar de către instanța de judecată (f.d.12 verso, 28-29).

Prin hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătorei Cahul, sediul Central, în temeiul art.441 alin.(1) lit.a) din Codul contravențional, s-a încetat procesul contravențional pornit în privința lui Arabadji Feodor învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art.312 din Codul contravențional, pe motiv că nu există faptul contravenției (f.d.13-17).

Potrivit art.441 alin.(1) lit.a) din Codul contravențional, procesul contravențional nu poate fi pornit, iar dacă a fost pornit, nu poate fi efectuat și va fi încetat în cazurile în care nu există faptul contravenției.

Instanța de judecată și-a consolidat soluția pe faptul că învinuirea înaintată lui Arabadji Feodor nu și-a găsit confirmare, or, probele prezentate de către agentul constator confirmă lipsa în acțiunile ultimului a componentei de contravenție imputată.

Ținând cont de lipsa dovezilor incontestabile care să susțină învinuirea adusă, de caracterul și modul incriminării faptelor pretins comise de contravenient, instanța judecătorească a determinat că la caz sunt aplicabile prevederile art.441 alin.(1) lit.a) din Codul contravențional care statuează că, procesul contravențional nu poate fi pornit, iar dacă a fost pornit, nu poate fi efectuat și va fi încetat în cazul în care nu există faptul contravenției.

Pe fondul celor expuse, instanța de judecată a constatat inadmisibilitatea sancționării lui Arabadji Feodor în lipsa unei învinuiri concrete, demonstrate și bine determinate, motiv pentru care procesul contravențional pornit în baza art.312 din Codul contravențional în privința ultimului urmează a fi încetat, pe motiv că nu există faptul contravenției.

Prin decizia irevocabilă din 26 octombrie 2021 a Curții de Apel Cahul a fost respins ca nefondat recursul declarat de agentul constator Ciobanu Iurie, ofițer superior de investigații al Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și menținută hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătorei Cahul, sediul Central, pronunțată în cauza contravențională privindu-l pe Arabadji Feodor învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art.312 din Codul contravențional (f.d.18-25).

Rezumând cele constatate, se atestă că la caz Arabadji Feodor nu a fost tras la răspundere contravențională în baza art.312 din Codul contravențional, or, instanța judecătorească competentă în hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, menținută prin decizia irevocabilă din 26 octombrie 2021 a Curții de Apel Cahul, nu a constatat în acțiunile acestuia comiterea faptei ilicite contravenționale încadrată în baza art.312 din Codul contravențional și nu a aplicat față de dânsul drept consecință a sancțiunii contravenționale prevăzută de norma dată de drept (amendă de la 30 la 90 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an).

Completul de judecată remarcă că *eroarea judiciară* se referă la un anumit viciu procedural care este atât de fundamental încât invalidează în întregime hotărârea judecătorească definitivă și odată cunoscut poate să determine o altă soluție judiciară diametral opusă celei afectate de acest viciu. Deși această noțiune se referă în special procedurilor penale, aceasta se poate adresa și procedurilor civile. O bună înțelegere a termenului de eroare judiciară constituie, în principiu, scopul prezentului concept și prin urmare se va propune doar o definiție conceptuală care să servească scopului. În prezentul concept, termenul de eroare judiciară se va folosi lato sensu, incluzând în sine potențial toate procedurile judiciare, penale, civile ori contravenționale, poate chiar și cele de contencios administrativ ori control judecătoresc, fiecare cu specificul său.

Pentru a naște dreptul la compensații trebuie să fie fundamentală astfel încât să aibă o influență decisivă asupra unei soluții judiciare și care odată intervenită poate să determine o altă soluție. În acest sens, eroarea judiciară nu trebuie echivalată cu erori veritabile procesuale, dar care nu au o influență decisivă asupra soluției pe fondul cauzei, și reprezintă un anumit comportament procedural pentru care pot fi aplicate mai degrabă sancțiuni procedurale (decăderea din dreptul la un act procedural, amendă procesuală, etc.).

Identificarea caracterului „fundamental” al erorii judecare deseori implică un exercițiu complex de a diferenția clar echitate procedurală și echitate substanțială.

În acest sens, o eroare judiciară poate fi cât de natură procedurală așa și de cea substanțială, dar în cele din urmă în toate cazurile ea trebuie să afecteze soluția finală. Astfel, testul implică un raționament ce anume s-ar fi decis cu sau fără un nou cunoscut fapt ori probă, și dacă soluțiile judiciare ar fi fost diferite atunci eroarea afectează fondul. Dacă soluția ar rămâne aceeași, încălcarea poate avea loc dar ea nu va constitui o eroare judiciară, și va fi una procesuală.

Reprezintă o dificultate de apreciere prin prisma conceptului de eroare judiciară a noțiunii de caracter arbitrar a procedurilor judiciare, care reprezintă o formă deghizată și cea mai gravă a erorii judiciare.

Este de notat că arbitrară este acțiunea ori procedura care, chiar și formal, ar corespunde rigorilor legii dar este atât de contrară unui bun simț ori implică, chiar și dacă acest lucru nu este dovedit, o prezumție că ar exista un element de rea credință din partea autorităților ori a instanțelor.

Ține de remarcat că eroarea judiciară implică obligatoriu pe cale de consecință o despăgubire a prejudiciilor materiale, morale și a costurilor și cheltuielilor judiciare. În

mod logic, constatarea unei erori judiciare presupune și o anulare a hotărârii judiciare afectate de acest viciu și adoptarea unei hotărâri de reabilitare.

Responsabilitatea pentru erorile judiciare o poartă Statul în ansamblu, prin bugetul său, în special în procedurile penale și cele civile unde a fost implicat. În litigii civile, acolo unde statul este parte, o eroare judiciară poate fi compensabilă dacă comportamentul statului ca parte în proces a fost de o așa natură încât a generat comiterea erorii judiciare și aceasta îi este atribuibilă ca urmare a omisiunii deliberate de a aduce la cunoștință circumstanțe fundamentale pentru soluționarea cazului, ori a avut loc un abuz procesual din partea statului, inclusiv și proceduri judiciare arbitrare.

Conceptual dacă o eroare judiciară este imputabilă fie acțiunii ori inacțiunii procedurale ale instanței și/sau și părții acuzării, viciu fundamental este o circumstanță de fapt care poate să genereze o eroare judiciară, dar poate să afecteze procedurile judiciare fără a crea o aparență de eroare. De obicei, printr-un viciu fundamental se subînțelege o circumstanță de fapt, legată de comportamentul procesual, dar care de asemenea este de o așa natură încât poate să afecteze fondul cauzei, dar poate evolua și într-o încălcare separată a unui drept fundamental fără a afecta fondul.

Remedii sunt mijloace legale, mecanisme procesuale, instituite în drept, proceduri generale și speciale, etc., luate individual și în ansamblu menite să ofere o remediere a pretinselor încălcări ale drepturilor garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Remediere este o situație de reversare a pretinsei(-lor) violări la starea de fapt și de drept precum că violarea nu ar fi avut loc. În acest sens, o remediere este similară cu principiul restitutio in integrum, dar nu are aceleași efecte cum ar fi repunerea părților în situația anterioară.

Reparația echitabilă (sau satisfacția echitabilă) este de obicei o compensare bănească ori o altă formă de compensare (spre exemplu prin acordarea unui drept sau serviciul echivalent ori eliberarea de obligații instituite cu încălcare, restabilirea certitudinii juridice sau chiar și a unor speranțe legitime). Satisfacția echitabilă devine relevantă doar în atunci când situația anterioară existentă până la momentul încălcării nu poate fi reparată (chiar și parțial) prin prima formă de remediere. Respectiv, remedierea nu trebuie privită că ar implica obligatoriu o reparație bănească și include în sine și alte măsuri de reparații echivalente, menite să restabilească situația la poziția anterioară încălcării.

Ține de notat că în evoluția practicii judiciare naționale care la momentul aprecierii respectării drepturilor fundamentale prin prisma Convenției Europene, nu face deosebire între procedurile contravenționale și cele penale constatând că ambele proceduri trebuie să fie guvernate de garanțiile unui proces echitabil (jurisprudența *Zilliberberg c. Moldovei*, nr. 61821/00 din 01 februarie 2005, *Guțu v. R. Moldova*, nr. 20289/02 din 07 septembrie 2007, *Fomin c. Moldovei*, nr. 36755/06 din 11 octombrie 11 etc.).

Instanța de recurs notează că conform legislației naționale Legea nr.1545-XIII din 25.02.1998 reprezintă un remediu compensator național de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești. Acest remediu oferă dreptul la compensații bănești și alte forme alternative de compensație morală cum ar fi: scuzele oficiale în

numele autorității, care constituie o altă formă de reparație. Acest act normativ are o aplicabilitate limitată, domeniul de aplicare se referă exhaustiv doar la anumite tipuri de încălcări (art.3 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998), precum și impune multe restricții procedurale, care restrânge și mai mult sfera pe care o acoperă art.6 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998. Deși conține caracteristicile unui remediu cu aplicabilitate generală, având în vedere că nu se referă la alte tipuri de încălcări și are o aplicabilitate limitată este eminentamente un remediu special.

Legea 1545 din 25 februarie 1998 definește o listă a situațiilor particulare în care apare dreptul la despăgubiri cum ar fi: rețineri ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală, condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității, efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice, supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenziilor contravenționale de către instanța de judecată, efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației, ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Astfel, potrivit articolul 2 din Legea nr.1545/1998 prin noțiunea de acțiuni ilicite se înțelege - acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).

Conform art.3 alin.(1)-(2) din Legea nr.1545/1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenziilor contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

În articolul 3 alin.(1) din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 sunt enumerate cu titlu limitativ acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești pentru care statul este obligat să acorde despăgubiri persoanelor fizice și juridice.

Conform art.5 alin.(1)-(2) din Legea nr.1545/1998, cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției. Cererea de chemare în judecată privind repararea prejudiciului se depune în termen de 3 ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.

Din prevederile art.6 din Legea nr.1545/1998 rezultă că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Potrivit art.7 din Legea nr.1545/1998, în cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie: a) salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite; b) pensia sau indemnizația a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal și ținerii sub arest; c) averea (inclusiv depunerile bănești și dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat și câștigurile aferente) confiscată ori trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum și averea sechestrată; d) amenzile percepute ca urmare a executării sentinței judiciare și cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acțiunile ilicite; e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică; f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea față de aceasta a unor acțiuni ilicite (a maltratării); g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Prevederile art.10 din Legea nr.1545/1998 statuează că, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art.6.

Conform art.11 alin.(1)-(3) din Legea nr.1545/1998, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat

și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. Instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art.219 alin.(4) din Codul de procedură penală. În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Potrivit art.13 alin.(1) din Legea nr.1545/1998, repararea prejudiciului specificat la art.7 lit.a), c)-g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local - din contul acestui buget. Prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Completul de judecată reține că inițial reclamantul Arabadji Feodor și-a întemeiat pretențiile privind repararea prejudiciului material și moral pretins cauzat pentru tragere ilicită la răspundere contravențională, pe prevederile art.383 alin.(2) din Codul contravențional, Legii nr.1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și art.2036 și 2037 din Codul civil, solicitând în acest sens încasarea din contul Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și a Centrului Național Anticorupție în beneficiul său a sumei de 7652 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzate pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională în baza art.312 din Codul contravențional, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

Ulterior, concretizând obiectul acțiunii, reclamantul a solicitat numai prin prisma Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 încasarea, în mod solidar, din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției, din contul Direcției Generale Teritoriale Sud a CNA și Centrului Național Anticorupție în beneficiul său a sumei de 7652 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională în baza art.312 din Codul contravențional.

Întru confirmarea suportării a prejudiciului material sub formă de cheltuieli de transport și pentru serviciile de asistență juridică suportate în procesul contravențional, Arabadji Feodor a prezentat copiile bonurilor fiscale de alimentare cu combustibil, bonul de plată în sumă de 6000 de lei achitată avocatului Todorov Maxim în cauza contravențională (f.d.26, 32). La fel, la actele cauzei a fost anexat bonul de plată în sumă de 2500 de lei achitată avocatului Todorov Maxim pentru serviciile acordate în respectivul proces civil în prima instanță (f.d.31).

Analizând constatările enunțate, raportate la cadrul legal citat supra, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră ca fiind prematură soluția instanței de apel de încasare din contul Ministerului Justiției în beneficiul lui Arabadji Feodor a sumei de 1652 lei cu titlu de cheltuieli de transport, 3000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și 2000 de lei cheltuieli de asistență juridică suportate în apel, cu menținerea în rest a hotărârii primei instanțe, fără a elucida faptul dacă cazul din speță se încadrează în situațiile prevăzute la art.3 și art.6 din Legea nr.1545/1998 pentru tragerea

la răspundere patrimonială a Statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de către organele de urmărire penală, procuratură și instanțele judecătorești, întrucât după cum s-a stabilit supra prin hotărârea definitivă din 19 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, menținută prin decizia irevocabilă din 26 octombrie 2021 a Curții de Apel Cahul *a fost încetat procesul contravențional* pornit în privința lui Arabadji Feodor învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art.312 din Codul contravențional, *pe motiv că nu există faptul contravenției*. Instanța judecătorească competentă constatând în acest sens *inadmisibilitatea sancționării* lui Arabadji Feodor în baza art.312 din Codul contravențional, întrucât învinuirea înaintată nu și-a găsit confirmare.

Conform art.441 alin.(1) lit.a) și alin.(2) din Codul contravențional (în redacția legii în vigoare la situația din 19 mai 2021), procesul contravențional nu poate fi pornit, iar dacă a fost pornit, nu poate fi efectuat și va fi încetat în cazurile în care nu există faptul contravenției. Încetarea procesului contravențional determină repunerea în drepturi a persoanei în a cărei privință a fost pornit.

Or, potrivit Legii nr.1545/1998, Statul, prin intermediul Ministerului Justiției, poartă răspundere numai pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de către autoritățile exponente ale acestuia și anume: organele de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Pe când în speța dedusă judecării prin procesul-verbal nr.08 din 05 februarie 2021 agentul constatator din cadrul Direcției Generale Teritoriale „SUD” a Centrului Național Anticorupție, în virtutea competenței prevăzute de art.401 alin.(1¹) și (3) din Codul contravențional, *doar a constatat comiterea* de către Arabadji Feodor a contravenției în baza art.312 din Codul contravențional, întocmind procesul-verbal contravențional, iar *instanța judecătorească competentă* s-a expus pe marginea fondului învinuirii aduse, soldate pe final cu emiterea unei hotărâri irevocabile de încetare a procesului contravențional, pe motiv că în acțiunile contravenientului nu există faptul contravenției, fiind, astfel, Arabadji Feodor, prin prisma art.441 alin.(2) din Codul contravențional, repus în drepturi, or, încetarea procesului contravențional determină repunerea în drepturi a persoanei în a cărei privință a fost pornit.

Cele menționate supra determină completul de judecată al Curții Supreme de Justiție la concluzia că instanța de apel, efectuând controlul legalității și temeiniciei hotărârii primei instanțe, nu a elucidat cu suficientă claritate dacă *Statul*, prin intermediul Ministerului Justiției, poate fi considerat pârât corespunzător în procesul dat de judecată pentru a răspunde patrimonial față de reclamant în sensul Legii nr.1545/1998, precum și nu a elucidat dacă preținsele acțiuni ilegale invocate de reclamant în procesul contravențional se regăsesc în lista exhaustivă a situațiilor particulare prevăzute de legea nominalizată, care i-ar garanta dreptul de-a solicita repararea prejudiciilor.

Prin urmare, la caz, instanța de apel nu a limpezit situația dacă în procesul contravențional a fost comisă o *eroare judiciară* de către care autoritățile exponente ale Statului (organele de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești), care în cele din urmă ar fi afectat soluția finală, ulterior să fie anulată prin hotărâre judecătorească irevocabilă și ar îndreptăți persoana păgubită de a solicita pentru acțiunile ilegale ale acestora achitarea despăgubirii în sensul Legii nr.1545/1998.

Altfel zis, instanța de apel nu a verificat dacă în prezentul litigiu sunt aplicabile prevederile Legii nr.1545-XIII din 25.02.1998, precum și dacă reieșind din cele constatate supra, Statul, în persoana Ministerului Justiției, este pârâțul corespunzător în procesul dat de judecată, având în vedere că prin acțiunea civilă concretizată reclamantul a înaintat pretenții față de ultimul doar în baza Legii respective.

De asemenea, completul de judecată remarcă că prin procesul-verbal nr.08 din 05 februarie 2021 cu privire la contravenție, agentul constatator din cadrul Direcției Investigații Speciale a Direcției Generale Teritoriale „SUD” a Centrului Național Anticorupție a constatat în acțiunile lui Arabadji Feodor faptul comiterii a contravenției prevăzute de art.312 din Codul contravențional.

Atât în acțiunea inițială, cât și cea concretizată, Arabadji Feodor a indicat în calitate de pârâți și Direcția Generală Teritorială „SUD” a Centrului Național Anticorupție și Centrul Național Anticorupție, solicitând inclusiv și din contul acestor autorități încasarea solidară prin prisma Legii nr.1545/1998 a prejudiciului material și moral cauzat pentru pretinsa tragere ilegală la răspundere contravențională.

La acest aspect ține de menționat că la data adresării în judecată cu prezenta acțiune (30.11.2021, concretizată ulterior la 31.01.2022), prevederile art.1 alin.(1)-(4) din Legea nr.1104-XV din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție (în redacția Legii nr.98 din 24.08.2021, în vigoare din 07.09.2021) stipulau că, Centrul Național Anticorupție este un organ specializat în prevenirea și combaterea corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional. Centrul este persoană juridică de drept public, finanțat integral din bugetul de stat, dispune de conturi trezoreriale, de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova și de alte atribute necesare. Centrul este un organ apolitic, nu acordă asistență și nu sprijină niciun partid politic. Centrul este independent în activitatea sa și se supune doar legii. Centrul dispune de independență organizațională, funcțională și operațională în condițiile stabilite de lege.

Potrivit art.7 alin.(1)-(4) din Legea nr.1104-XV din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție (în redacția Legii nr.98 din 24.08.2021, în vigoare din 07.09.2021), Centrul este un organ unitar, centralizat și ierarhic, constituit din aparat central și subdiviziuni teritoriale. Centrul este independent în elaborarea programului de activitate și în exercitarea funcțiilor sale. Structura și efectivul-limită ale Centrului, numărul și reședința subdiviziunilor teritoriale și raza lor de activitate se aprobă de către Parlament la propunerea directorului Centrului. Centrul este persoană juridică, dispune de un cont trezorerial și de alte atribute necesare.

La fel, în actuala redacție a Legii nr.1104-XV din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție legiuitorul la art.1¹ alin.(1)-(4) a prevăzut că Centrul Național Anticorupție (denumit în continuare Centru) este o autoritate publică autonomă specializată în prevenirea și combaterea corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor coruptibile. Centrul este persoană juridică de drept public, dispune de conturi trezoreriale, de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova și de alte atribute necesare stabilite de legislație. Centrul este un organ apolitic, nu acordă asistență și nu sprijină niciun partid politic. Centrul este independent în activitatea sa și se supune doar legii.

Centrul dispune de independență organizațională, funcțională și operațională în condițiile stabilite de lege.

Iar, dispozițiile art.7 alin.(1)-(2) din aceeași Lege statuează că, Centrul este o autoritate publică autonomă, constituită din aparat central și subdiviziuni teritoriale. Structura și efectivul-limită ale Centrului, numărul și reședința subdiviziunilor teritoriale și raza lor de activitate se aprobă de către Parlament la propunerea directorului Centrului.

Din cele reținute, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că Arabadji Feodor, formulând pretenții inclusiv și față de Direcția Generală Teritorială „SUD” a Centrului Național Anticorupție, instanța de apel nu a verificat aspectul dacă respectiva Direcție, ca subdiviziune teritorială a CNA, în virtutea prevederilor Legii nr.1104-XV din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și a altor acte normative conexe acesteia, cu modificările ulterioare, dispune de personalitate juridică separată de autoritatea publică centrală – Centru Național Anticorupție, pentru a interveni în procesul dat de judecată în calitate de subiect desinestătător în raportul obligațional de răspundere civilă și poate avea calitatea corespunzătoare de pârât.

Subsidiar, conform art.13 alin.(1) din Legea nr.1545/1998, repararea prejudiciului specificat la art.7 lit.a), c)-g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local - din contul acestui buget. *Prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționali de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.*

Totodată, potrivit art.45 alin.(1) din Codul contravențional, persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție. Prezentul alineat se aplică în egală măsură și în cazul în care, în sensul art.30 alin.(11), se consideră că făptuitorul nu a fost supus răspunderii contravenționale.

Potrivit art.383 alin.(1)-(3) din Codul contravențional, (în redacția legii în vigoare la data adresării în judecată cu acțiune, 30 noiembrie 2021), cheltuielile de administrare și de conservare a probelor, de retribuire a apărătorului, alte cheltuieli aferente procesului contravențional se suportă de contravenient, dacă a fost aplicată o sancțiune contravențională, în modul stabilit de legislație. Plata cheltuielilor judiciare se efectuează în conformitate cu art.229 din Codul de procedură penală. Victima, reprezentantul ei, martorul, specialistul, expertul, interpretul, traducătorul, apărătorul (avocatul) au dreptul la repararea prejudiciului și a cheltuielilor suportate în procesul contravențional în ordinea procedurii civile, cu excepția cazurilor când nu există divergențe asupra întinderii acestora. Persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional se repune în dreptul de care a fost privată și ei i se repară cheltuielile suportate în proces dacă, prin hotărâre definitivă, este declarată nevinovată sau răspunderea sa contravențională este înlăturată, cu excepția cazului de amnistie.

De aici rezultă că persoanele prevăzute la art.383 din Codul contravențional sunt îndreptățite la repararea prejudiciului și a cheltuielilor suportate în procesul contravențional în ordinea procedurii civile, cu excepția cazurilor când nu există divergențe asupra întinderii acestora.

Totodată, din prevederile art.384 alin.(2) lit.u) și alin.(3¹) din Codul contravențional reiese că persoana în a cărei privința a fost pornit proces contravențional are dreptul să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională. *Dreptul prevăzut la alin.(2) lit.u) se oferă doar în cazul în care prin hotărâre judecătorească definitivă s-a constatat caracterul ilicit al acțiunilor sau al inacțiunilor autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.*

Din norma dată de drept rezultă că persoana în a cărei privința a fost pornit procesul contravențional are dreptul să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale *autorității competente să constate contravenția* sau să soluționeze cauza contravențională, dacă prin hotărâre judecătorească definitivă s-a constatat caracterul ilicit al acțiunilor sau al inacțiunilor autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.

Conform art.2036 alin.(1)-(3) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. Reformația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

Reieșind din prevederile art.2037 alin.(1) și (2) din Codul civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție precizează că *autoritatea publică competentă* care a constatat prin procesul-verbal nr.08 din 05 februarie 2021 în acțiunile lui Arabadji Feodor faptul comiterii a contravenției prevăzute de art.312 din Codul contravențional, este Centrul Național Anticorupție prin intermediul agentului constator din cadrul subdiviziunii teritoriale Direcția de Investigații Speciale a Direcției Generale Teritoriale „SUD”.

Astfel, având în vedere că prin hotărârea definitivă din 19 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, menținută prin decizia irevocabilă din 26 octombrie 2021 a Curții de Apel Cahul, a fost încetat procesul contravențional pornit în privința lui Arabadji Feodor în baza art.312 din Codul contravențional, pe motiv că nu există faptul contravenției, instanța de apel a omis să verifice aspectul dacă Arabadji Feodor este îndreptățit prin prisma art.13 alin.(1) din Legea nr.1545/1998 în coroborare cu art.383 și

art.384 alin.(2) lit.u) și alin.(3¹) din Codul contravențional la compensarea cheltuielilor suportate în procesul contravențional și repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională, în situația în care în acțiunea inițială reclamantul și-a întemeiat pretențiile nu doar pe Legea nr.1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, dar și pe prevederile art.13 alin.(1) din Legea nr.1545/1998, art.383 alin.(2) din Codul contravențional și art.2036 și 2037 din Codul civil.

Pe lângă acestea, instanța de apel a ignorat să clarifice dacă reclamantul își susține în continuare acțiunea inițială întemeiată în baza prevederilor art.13 alin.(1) din Legea nr.1545/1998, art.383 alin.(2) din Codul contravențional și art.2036 și 2037 din Codul civil, în situația în care prin cererea de chemare în judecată concretizată din 31 ianuarie 2022, pretențiile sale au fost formulate strict pe dispozițiile Legii nr.1545/1998, iar din materialele dosarului și explicațiile date de către reclamant și reprezentantul său nu se atestă că s-a renunțat la cele invocate în acțiunea inițială din 30 noiembrie 2021.

Or, instanța judecătorească examinează cauza și adoptă hotărârea strict în limitele pretențiilor formulate în acțiune, pe când din hotărârile contestate se atestă examinarea cauzei doar prin prisma Legii nr.1545/1998, dar nu și prin prisma art.45, art.383 și art.384 din Codul contravențional raportate la prevederile relevante ale Codului civil.

Sub acest aspect, este evident că instanța de apel a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a stabili cine de fapt se face responsabil pentru repararea pretinsului prejudiciu cauzat lui Arabadji Feodor în procesul contravențional și dacă reclamantul și-a întemeiat cerințele exclusiv pe Legea nr.1545/1998 sau inclusiv și pe dispozițiile relevante ale Codului contravențional și ale Codului civil.

Distinct de aceasta, la actele cauzei au fost anexate copiile bonurilor fiscale pretins suportate de către reclamant pe durata procesului contravențional pentru alimentarea autoturismului cu combustibil, însă instanța de apel nu a elucidat dacă aceste cheltuieli au fost suportate anume în perioada de referință pentru deplasare la sediul agentului constator și în instanța de judecată pe durata procesului contravențional, având în vedere că în aceste chitanțe figurează diferite dați, ore sau în general nu este clară ziua în care s-a efectuat plata.

Cele nominalizate supra, denotă faptul că Curtea de Apel Cahul per ansamblu nu a efectuat o apreciere multiaspectuală, completă și nemijlocită a probelor administrate la materialele dosarului întru elucidarea circumstanțelor cauzei ce pot duce la emiterea unei hotărâri judecătorești întemeiate și legale, cu respectarea principiului nemijlocirii, or, instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, și să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

În contextul expus, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel trebuia să indice cu suficientă claritate motivele pe care și-a întemeiat decizia, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (*speța Hiro Balani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994*).

Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în prezentul litigiu lipsește.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a admite recursurile, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art.431, art.445 alin.(1) lit.c) și alin.(3) din Codul de procedură civilă, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Arabadji Feodor, reprezentat de avocatul Todorov Maxim, Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se casează integral decizia din 19 ianuarie 2023 a Curții de Apel Cahul, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Arabadji Feodor împotriva Centrului Național Anticorupție al Republicii Moldova, Direcției Generale Teritoriale Sud a Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor al Republicii cu privire la repararea prejudiciului material și a celui moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești pentru tragerea ilegală la răspundere contravențională și încasarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Lilia Roic-Botezatu